

(กสม. แลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 1/2569)

กสม. เผยโครงการรื้อฝายพญาคำ ฝายหนองผึ้ง และฝายท่าวังตาล จ.เชียงใหม่
เสี่ยงละเมิดสิทธิเกี่ยวกับน้ำและสิทธิทางวัฒนธรรม เน้นจัดรับฟังความเห็นประชาชนเพิ่มเติม
- ตรวจสอบกรณีหัวหน้างานหญิง ม.เอกชน มีพฤติกรรมคุกคามทางเพศลูกจ้างหญิงในการทำงาน
แนะนำวิทยาลัยกำกับดูแลบุคลากรให้ปฏิบัติตามข้อบังคับอย่างเคร่งครัด

วันศุกร์ที่ 9 มกราคม 2569 เวลา 10.30 น. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดยนายสันต์ ภัยหลิก กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และนางสาวหรรษา หอมหวล เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 1/2569 โดยมีวาระสำคัญดังนี้

1. กสม. เผยผลการตรวจสอบโครงการรื้อฝายพญาคำ ฝายหนองผึ้ง และฝายท่าวังตาล จ.เชียงใหม่
ซึ่งเสี่ยงละเมิดสิทธิเกี่ยวกับน้ำและสิทธิทางวัฒนธรรม เน้นจัดรับฟังความเห็นประชาชนเพิ่มเติม

นายสันต์ ภัยหลิก กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนจากเครือข่ายภาคประชาสังคมในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่เมื่อเดือนกรกฎาคม 2568 ระบุว่า โครงการรื้อฝายเก่า 3 แห่ง ได้แก่ ฝายพญาคำ ฝายหนองผึ้ง และฝายท่าวังตาล (แม่น้ำปิง) ในพื้นที่ตำบลวัดเกต และตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วมในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้แผนการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างพื้นฐาน (แม่น้ำปิง) ระยะเร่งด่วนที่คณะรัฐมนตรี (ครม.) มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2568 จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตประชาชนในพื้นที่ที่ใช้น้ำจากลำเหมืองสาขาของฝายทั้ง 3 แห่ง และจะกระทบภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการทำเหมืองฝาย อีกทั้งในขั้นตอนการจัดรับฟังความเห็นของจังหวัดเชียงใหม่ (ผู้ถูกร้องที่ 1) ยังขาดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียอย่างทั่วถึงและเพียงพอ จึงขอให้ตรวจสอบ

เบื้องต้นในระยะเร่งด่วนประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์) ได้มีหนังสือที่ สม 1400/45 ลงวันที่ 4 กันยายน 2568 ถึงนายกรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรี (ครม.) ทบทวนโครงการรื้อฝายทั้ง 3 แห่ง ผ่านกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะพิจารณาทางเลือกอื่นนอกเหนือจากการรื้อหรือปรับปรุงฝาย พร้อมเร่งแก้ไขปัญหาการรुकูล้ำน้ำปิงที่เป็นสาเหตุสำคัญของน้ำท่วมในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ นั้น

ล่าสุด กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2569 ได้พิจารณารายงานผลการตรวจสอบกรณีดังกล่าว แล้วเห็นว่า การที่สำนักงานชลประทานที่ 1 กรมชลประทาน (ผู้ถูกร้องที่ 2) จะดำเนินการรื้อหรือปรับปรุงฝายทั้ง 3 แห่ง ที่มีอายุกว่า 700 ปี เพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงจากปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่เขตเมืองของจังหวัดเชียงใหม่ นั้น จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่โครงการของลำเหมืองทั้ง 3 แห่ง ทั้งมิติการใช้น้ำ การบริหารจัดการน้ำ ประเพณี/ความเชื่อ และจะกระทบภูมิปัญญาการทำเหมืองฝาย อันเนื่องจาก “ตัวฝาย” เป็นวัตถุแห่งมรดกภูมิปัญญาทาง

วัฒนธรรมของชาติเกี่ยวกับการทำเหมืองฝายซึ่งได้ขึ้นทะเบียนตามกฎหมายไว้แล้ว ดังนั้น การจะดำเนินการใดต่อตัวฝายซึ่งจะกระทบต่อสิทธิเกี่ยวกับน้ำและสิทธิทางวัฒนธรรม จะต้องผ่านกระบวนการหารือร่วมกันระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม กลุ่มผู้ใช้น้ำจากเหมืองฝาย และกลุ่มอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม เพื่อตัดสินใจร่วมกัน โดยต้องชั่งน้ำหนักความได้สัดส่วนระหว่างการนำฝายออกจากแม่น้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมกับการอนุรักษ์ฝายเพื่อสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติเกี่ยวกับการทำเหมืองฝาย เพื่อใช้ประโยชน์ทางการเกษตรและอุปโภคบริโภค

อย่างไรก็ดี จากการตรวจสอบและชี้แจงของสำนักงานชลประทานที่ 1 พบว่า ยังไม่ได้ดำเนินการรื้อฝายทั้ง 3 แห่ง และกลุ่มผู้ใช้น้ำยังสามารถใช้น้ำจากลำเหมืองได้ อีกทั้งผู้เกี่ยวข้องสามารถจัดประเพณีความเชื่อเกี่ยวกับเหมืองฝาย เช่น พิธีกรรมไหว้ผีฝาย ได้ตามปกติ ในขั้นนี้ จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า สำนักงานชลประทานที่ 1 ได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากรูปแบบการปรับปรุงฝายและมาตรการรองรับที่จะนำมาทดแทนฝาย ยังไม่มีรายละเอียดของการดำเนินงาน รวมถึงประชาชนที่ใช้ประโยชน์จากเหมืองฝาย ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และประชาชนในพื้นที่ยังกังวลว่าการดำเนินการปรับปรุงดังกล่าวจะกระทบต่อการใช้น้ำและภูมิปัญญาการทำเหมืองฝายซึ่งเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ หากดำเนินการต่อไปโดยยังไม่มี ความชัดเจน และความยั่งยืนของมาตรการรองรับจะส่งผลต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ส่วนประเด็นการจัดรับฟังความเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในโครงการรื้อ/ปรับปรุงฝายทั้ง 3 แห่ง โดยจังหวัดเชียงใหม่ (ผู้ถูกร้องที่ 1) จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า จังหวัดเชียงใหม่ได้จัดรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ 3 ครั้ง แต่ไม่ปรากฏข้อมูลที่แน่ชัดว่าผู้เข้าร่วมมาจากพื้นที่ใดบ้าง ในขณะที่ประชาชนบางส่วนที่ได้เข้าร่วมรับฟังความเห็นให้ข้อมูลว่าสัดส่วนผู้เข้าร่วมไม่เหมาะสม เช่น เจ้าหน้าที่รัฐมีจำนวนมากเมื่อเทียบกับประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย โดยชาวบ้านส่วนใหญ่ในหลายหมู่บ้านที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในหลายตำบล ได้แก่ ตำบลชมพู ขางเนิ้ง ดอนแก้ว สารภี หนองผึ้ง ซึ่งเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากน้ำของเหมืองฝายไม่ทราบว่ามีการจัดรับฟังความเห็นจึงไม่ได้เข้าร่วม รวมไปถึงประชาชนส่วนหนึ่งไม่ทราบว่ามีการจัดรับฟังความเห็นและบางส่วนไม่ได้รับเชิญจึงไม่ได้เข้าร่วม จึงประสงค์ให้หน่วยงานของรัฐจัดรับฟังความเห็นเพิ่มเติม

กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า การจัดรับฟังความเห็นจากประชาชนผู้มีส่วนได้เสียเพื่อประกอบการดำเนินโครงการ หน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดการรับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียอย่างทั่วถึงและเพียงพอ เพื่อที่จะได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน จากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มในลักษณะไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งต้องคำนึงถึงรูปแบบ วิธีการและขั้นตอนที่จะทำให้การจัดรับฟังความเห็นเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง เช่น การให้ข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลที่เพียงพอต่อผู้มีส่วนได้เสียเพื่อประกอบการตัดสินใจ การเลือกพื้นที่ สถานที่ ระยะเวลา และสัดส่วนผู้เข้าร่วมที่เหมาะสมและได้สัดส่วน และผู้มีส่วนได้เสียมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ การที่จังหวัดเชียงใหม่จัดรับฟังความเห็นโดยเลือกจัด ณ ที่ว่าการอำเภอสารภี

สำนักงานเทศบาลตำบลหนองหอย ซึ่งเป็นพื้นที่ถูกน้ำท่วมและพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากเหมืองฝาย และสำนักงานเทศบาลตำบลหนองผึ้ง ซึ่งมีพื้นที่การเกษตรน้อย จึงไม่ครอบคลุมพื้นที่หลักที่ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงจะได้รับผลกระทบจากการรื้อหรือปรับปรุงฝายทั้ง 3 แห่ง ประกอบกับการจัดรับฟังความเห็นพบว่า รายละเอียดส่วนใหญ่มุ่งเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเป็นหลัก ทั้งที่โครงการดังกล่าวจะมีทั้งผลดี ผลเสียต่อการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม การใช้ฝายจากเหมืองฝาย รวมไปถึงการอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในพื้นที่ด้วย ในขั้นนี้ จึงรับฟังได้ว่า การจัดรับฟังความเห็นดังกล่าวไม่ทั่วถึงและเพียงพอตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 58 และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อ 19 เป็นการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ด้วยเหตุผลข้างต้น กสม. จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยให้จังหวัดเชียงใหม่ (ผู้ถูกร้องที่ 1) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดประชุมรับฟังความเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียเพิ่มเติมให้ครอบคลุมทุกกลุ่มในระดับตำบลที่ใช้น้ำจากเหมืองฝายทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ ตำบลชมพู ขางเนิ้ง สารภี ดอนแก้ว หนองแฝก ท่าวังตาล หนองผึ้ง ไชยสถาน และหนองหอย พร้อมข้อมูลที่ครบถ้วน ชัดเจน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของสถานที่จัดและความสะดวกต่อการเข้าร่วมรับฟังความเห็น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีเวลาและความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็นอย่างเพียงพอ รวมทั้งให้ลงพื้นที่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญของโครงการให้กลุ่มเป้าหมายทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 15 วัน และจัดทำสรุปผลการรับฟังความเห็นประกาศให้ประชาชนทราบ โดยใช้แนวทางตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 และคู่มือการจัดรับฟังความเห็นของกรมชลประทาน ในการดำเนินการ

และให้จังหวัดเชียงใหม่ร่วมกับสำนักงานชลประทานที่ 1 (ผู้ถูกร้องที่ 2) นำข้อมูลจากการรับฟังความเห็นหารือร่วมกับกรมส่งเสริมวัฒนธรรม หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และภาคส่วนต่าง ๆ อาทิ ตัวแทนชุมชนผู้ใช้น้ำ ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ผู้ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม และกลุ่มที่อนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาการทำเหมืองฝาย ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันเพื่อร่วมกันกำหนดรูปแบบการปรับปรุงฝายทั้ง 3 แห่ง ให้มีความเหมาะสมและยอมรับได้ โดยคำนึงถึงสิทธิเกี่ยวกับน้ำ การป้องกันและลดความเสี่ยงจากปัญหาน้ำท่วม ควบคู่กับการอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติเกี่ยวกับการทำเหมืองฝายก่อนการดำเนินการเกี่ยวกับฝายทั้ง 3 แห่ง โดยมีมาตรการที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมที่แสดงให้เห็นถึงรายละเอียดของแผนงาน งบประมาณ ระยะเวลาดำเนินการ และหน่วยรับผิดชอบ

นอกจากนี้ กสม. ยังมีข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ให้กระทรวงคมนาคม โดยกรมเจ้าท่า ประสานกรมที่ดิน จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสารภี รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำปิง เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหารุกล้ำลำน้ำปิงที่เป็นสาเหตุสำคัญของน้ำท่วมในพื้นที่เขตเมืองของจังหวัดเชียงใหม่ ให้สามารถขยายขนาดความกว้างของลำน้ำปิงในการรองรับการไหลของน้ำตามหลักวิชาการ เพื่อป้องกันและลดปัญหาความรุนแรงของน้ำท่วมโดยเร็วต่อไป

และให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ประสานจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานชลประทานที่ 1 คณะกรรมการลุ่มน้ำปิง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันขับเคลื่อนการบริหารจัดการน้ำเชิงระบบเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมในพื้นที่เขตเมืองของจังหวัดเชียงใหม่ควบคู่กับการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งในพื้นที่โครงข่ายของเหมืองฝายทั้ง 3 แห่ง ผ่านการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งระยะเร่งด่วนและระยะยาว

2. กสม. ตรวจสอบกรณีหัวหน้างานหญิงมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งมีพฤติกรรมคุกคามทางเพศลูกจ้างหญิงในการทำงาน แนะนำวิทยาลัยกำกับดูแลบุคลากรให้ปฏิบัติตามข้อบังคับอย่างเคร่งครัด

นางสาวहरषा หอมหวล เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนเมื่อเดือนสิงหาคม 2568 จากอดีตลูกจ้างหญิงของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง ระบุว่า เมื่อประมาณเดือนตุลาคม 2565 ผู้ร้องถูกหัวหน้างานหญิงลวนลามทางเพศ ทำให้ผู้ร้องรู้สึกไม่สบายใจและตกใจอย่างมาก จนตัดสินใจลาออกจากงานช่วงสิ้นเดือนตุลาคม 2565 แต่ยังคงได้รับผลกระทบทางจิตใจอย่างรุนแรงและส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น ร้องไห้ง่าย เกิดอาการตัวสั่นเมื่อพบคนที่มีลักษณะคล้ายกับผู้ถูกร้อง ฯลฯ ผู้ร้องเห็นว่า ผู้ถูกร้องมีพฤติกรรมคุกคามทางเพศในการทำงาน ประกอบกับการกระทำของผู้ถูกร้องยังคงส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้ร้องจนถึงขณะที่ร้องเรียน จึงขอให้ตรวจสอบ

จากการตรวจสอบปรากฏข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ช่วงเย็นของวันที่เกิดเหตุขณะที่ผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง และเพื่อนร่วมงานกำลังเก็บของหลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมออกบูธถ่ายภาพในบริเวณมหาวิทยาลัย ผู้ร้องถูกผู้ถูกร้องซึ่งเป็นหัวหน้างานสัมผัสบริเวณอวัยวะเพศ โดยมีเพื่อนร่วมงานอยู่ในเหตุการณ์ด้วย ต่อมาผู้ร้องและเพื่อนร่วมงานได้แจ้งเรื่องนี้ต่อผู้อำนวยการกลุ่มงาน ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของทั้งผู้ถูกร้องและผู้ร้อง ผู้อำนวยการกลุ่มงานได้สอบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นและประเมินว่าผู้ถูกร้องกระทำไปโดยไม่ตั้งใจเนื่องจากเหตุเกิดในพื้นที่สาธารณะและผู้ถูกร้องไม่เคยมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือถูกร้องเรียนในลักษณะเช่นนี้มาก่อน จากนั้นผู้อำนวยการกลุ่มงานอนุญาตให้ผู้ร้องปฏิบัติงานที่บ้านพัก 1 เดือน แต่ผู้ร้องตัดสินใจลาออกเนื่องจากได้รับผลกระทบทางจิตใจจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจนไม่สามารถทำงานต่อไปได้ โดยแจ้งเหตุผลดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังฝ่ายบุคคลของมหาวิทยาลัย แต่ไม่ทราบว่ามีมหาวิทยาลัยดำเนินการต่อกรณีดังกล่าวหรือไม่ อย่างไรก็ดี จากการตรวจสอบของ กสม. ทราบว่าผู้อำนวยการกลุ่มงานได้ออกหนังสือตักเตือนผู้ถูกร้องถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ส่วนผู้ถูกร้องได้พยายามติดต่อผู้ร้องเพื่อขอโทษทางโทรศัพท์และส่งข้อความผ่านแอปพลิเคชันไลน์ในระยะแรกหลังเกิดเหตุ แต่ผู้ร้องไม่ได้ตอบกลับ เนื่องจากยังมีสภาพจิตใจที่ไม่พร้อม ผู้ร้องและผู้ถูกร้องจึงไม่ได้ติดต่อสื่อสารกันจนถึงขณะที่ร้องเรียน

กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า การคุกคามทางเพศครอบคลุมพฤติกรรมทางเพศที่ไม่พึงประสงค์ทั้งทางร่างกาย วาจา และการกระทำในลักษณะที่ทำให้ผู้ถูกรู้สึกไม่ปลอดภัย อึดอัด อับอาย หวาดกลัว วิตกกังวล หรือมีปัญหาสุขภาพ โดยเฉพาะปัญหาสุขภาพจิต ดังนั้น แม้ผู้ถูกร้องจะอ้างว่ากระทำไปโดยไม่ตั้งใจและไม่มีเจตนาไม่ดีต่อผู้ถูกร้อง แต่การสัมผัสร่างกายบริเวณอวัยวะเพศ ซึ่งเป็นพื้นที่เนื้อตัวร่างกายที่มีความละเอียดอ่อน ทำให้ผู้ร้องรู้สึกว่าการคุกคามทางเพศในการทำงาน เป็นเหตุให้ไม่สามารถทำงาน

ร่วมกับผู้ถูกร้องต่อไปได้ ต้องขอลาออกจากมหาวิทยาลัย และยังคงได้รับผลกระทบหรือบาดเจ็บทางจิตใจ จนถึงขณะที่ร้องเรียน ประกอบกับผู้ถูกร้องและผู้ร้องมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่แตกต่างกัน ผู้ถูกร้องเป็น หัวหน้างานและผู้บังคับบัญชาของผู้ร้อง ซึ่งอยู่ในสถานะผู้ใต้บังคับบัญชาที่ต้องปฏิบัติงานตามคำสั่งของผู้ถูกร้อง การกระทำดังกล่าวของผู้ถูกร้องจึงมีลักษณะเป็นการล่วงเกิน คุกคาม หรือก่อความเดือดร้อนรำคาญทางเพศ ในการทำงาน และสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ไม่เป็นมิตรหรือไม่พึงปรารถนา กระทั่งต่อสิทธิสตรี อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิและเสรีภาพในร่างกาย และสิทธิในการทำงานในสภาพการทำงานที่ปลอดภัย ตามที่ได้รับการรับรองไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ทั้งยังไม่สอดคล้องกับ กฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานและผลประโยชน์ตอบแทนของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน พ.ศ. 2549 ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 เพื่อคุ้มครอง การทำงานของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยเฉพาะการกำหนดให้หัวหน้างานต้องไม่กระทำการล่วงเกิน คุกคาม หรือก่อความเดือดร้อนรำคาญทางเพศต่อผู้ปฏิบัติงาน ในชั้นนี้จึงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้อง มีพฤติกรรมที่มีลักษณะเป็นการคุกคามทางเพศต่อผู้ร้องในการทำงาน อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้บริหารระดับผู้อำนวยการกลุ่มงาน ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา ของผู้ถูกร้องและผู้ร้อง ได้รับทราบเหตุการณ์และตกเตือนผู้ถูกร้อง ทั้งด้วยวาจาและเป็นหนังสือ โดยได้บันทึก ข้อมูลดังกล่าวไว้ในแฟ้มประวัติของผู้ถูกร้อง อีกทั้งเรียกประชุมและแจ้งให้หัวหน้างานทุกฝ่ายที่อยู่ในสายงาน บังคับบัญชาพึงระมัดระวังการกระทำหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จึงเห็นว่า ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยได้ ดำเนินการอย่างเหมาะสมและไม่ได้เพิกเฉยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่เนื่องจากไม่ได้แจ้งผลการดำเนินการ ดังกล่าวให้ผู้ร้องทราบอย่างเป็นทางการ ทำให้ผู้ร้องยังคงรู้สึกว่าได้ไม่ได้รับความเป็นธรรมและการเยียวยา ความเสียหายหรือผลกระทบทางจิตใจอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ แม้มหาวิทยาลัยดังกล่าวจะมีกฎระเบียบ ข้อบังคับการทำงาน และประมวลจริยธรรมของอาจารย์และเจ้าหน้าที่ รวมทั้งมีช่องทางและขั้นตอน การร้องเรียนและการสอบสวนทางวินัยของผู้ปฏิบัติงาน แต่จากการตรวจสอบของ กสม. ปรากฏว่า การตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีตามคำร้องนี้ยังไม่ได้มุ่งเน้นไปที่การพิจารณาว่าการกระทำของผู้ถูกร้อง มีลักษณะเข้าข่ายการคุกคามทางเพศในการทำงานหรือไม่ และยังมีช่องว่างในการสื่อสารภายในองค์กร การสร้างความตระหนักรู้ และการรับรู้ข้อมูลดังกล่าวอย่างทั่วถึงด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2569 จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะไปยังมหาวิทยาลัยเอกชนตามเรื่องร้องเรียนนี้ ให้แจ้ง รายละเอียดการดำเนินการต่อผู้ถูกร้องให้ผู้ร้องทราบเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเยียวยาความเสียหายทางจิตใจ ให้แก่ผู้ร้องอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงให้ระบุเพิ่มเติมในหนังสือตกเตือนผู้ถูกร้องว่าเป็นการตกเตือน พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในลักษณะที่อาจเป็นการคุกคามทางเพศในการทำงาน พร้อมทั้งบันทึกข้อมูล ดังกล่าวไว้ในแฟ้มประวัติของผู้ถูกร้องด้วย พร้อมกันนี้ ให้กำกับดูแล ตรวจสอบ และกำกับให้เจ้าหน้าที่และ บุคลากรของมหาวิทยาลัยปฏิบัติตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยว่าด้วยการบริหารงานบุคคลในประเด็น การคุกคามทางเพศ และข้อบังคับของมหาวิทยาลัยว่าด้วยการสืบสวนผู้ปฏิบัติงาน ในประเด็นการสอบสวน ข้อเท็จจริงและการดำเนินการทางวินัยกับผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะเมื่อเกิดเหตุการณ์การคุกคามทางเพศ

ในการทำงาน โดยให้นำนัยามของการคุกคามทางเพศที่กำหนดไว้ใน มาตรา 1 (19) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2568 มาประกอบการดำเนินการดังกล่าว

นอกจากนี้ ให้ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักรู้ และการสื่อสารภายในองค์กร ในประเด็นการคุกคามทางเพศ ทั้งด้านกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ มาตรการ และนโยบายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสิทธิในการร้องทุกข์ กลไก หรือช่องทางการร้องเรียนของมหาวิทยาลัย ให้แก่เจ้าหน้าที่ บุคลากร และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยให้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรและปลูกฝังค่านิยม การเคารพสิทธิมนุษยชน สักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักการไม่เลือกปฏิบัติ และความเสมอภาคระหว่างเพศ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

9 มกราคม 2569